

ІНСТИТУТ ТЕОРЕТИЧНОЇ ФІЗИКИ ІМЕНІ М.М. БОГОЛЮБОВА НАН УКРАЇНИ ВІДЗНАЧАЄ СВІЙ 50-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ

У 2016 році виповнюється 50 років від часу заснування Інституту теоретичної фізики (ІТФ) імені М.М. Боголюбова НАН України.

Інститут теоретичної фізики АН УРСР (нині – Інститут теоретичної фізики (ІТФ) імені М.М. Боголюбова НАН України) було створено 1966 року. Нині установа складається з 14-ти відділів і 4-х лабораторій, у яких працюють 122 наукових співробітників, серед яких 44 доктори наук (2 академіки і 4 члени-кореспонденти НАН України) та

58 кандидатів наук. Очолює інститут віце-президент НАН України академік Анатолій Глібович Загородній.

Засновником інституту та його першим директором був усесвітньо відомий фізик-теоретик і математик академік Микола Миколайович Боголюбов. Уже в перший період функціонування установи почали формуватися наукові школи Боголюбова – Парасюка (математичної фізики і квантової теорії поля), Давидова (теоретичної фізики), Ситенка (теоретичної ядерної фізики та теорії плазми), Фоміна (релятивістської астрофізики, космології та елементарних частинок), діяльність яких нині продовжує розширюватися й поглиблюватися. Серед класичних результатів, що увійшли до світової наукової скарбниці, варто згадати давидовське розщеплення, теорію дифракційного розсіяння Ситенка-Глаубера, класифікацію гравітаційних полів Петрова, колір кварків – додаткове квантове число, запропоноване М.М. Боголюбовим, Б.В. Струмінським й А.Н. Тавхелідзе, R-операцію Боголюбова-Парасюка, теорію квантового народження Всесвіту із вакууму П.І. Фоміна.

За весь час існування інституту його науковці опублікували понад 10 тис. наукових праць, видали 140 монографій, захистили 83 докторських і близько двохсот кандидатських дисертацій. Серед відзнак за наукові досягнення – дві Ленінські премії, 15 Державних премій України в галузі науки і техніки, 22 премій імені видатних вчених НАН України, 8 Премій Президента України для молодих вчених і премій НАН України для молодих вчених.

Нині тематика цієї наукової установи охоплює широке коло проблем астрофізики й космології, фізики високих густин енергії, теорії ядра та квантової теорії поля, нелінійних явищ у конденсованих середовищах і плазмі, кінетичної теорії нерівноважних процесів, квантової електроніки, синергетики, квантової теорії молекул та кристалів, математичних методів у теоретичній фізиці та моделювання фізичних процесів. З низки важливих напрямів цих галузей інститут посідає провідне місце у світовій науці. Результати досліджень його співробітників широко цитуються у науковій літературі: за рейтингом цитувань і кількістю опублікованих статей на одного науковця він посідає перше місце серед наукових установ нашої держави. За станом на 16 липня 2015 року 10 його співробітників входили до переліку ста найбільш цитованих науковців України. На даний час установа є визнаним центром теоретичної фізики в Україні та світі.

Значну увагу в інституті приділяють залученню талановитої молоді до наукових досліджень. Щороку молоді вчені читають близько 20 курсів лекцій у провідних університетах

Віце-президент НАН України,
директор ІТФ імені М.М. Боголюбова
НАН України академік А.Г. Загородній

(зокрема, у Київському університеті імені Тараса Шевченка, Національному університеті «Києво-Могилянська академія», Національному технічному університеті «Київський політехнічний інститут», Національному авіаційному університеті), є науковими керівниками аспірантів і магістрів. Також в інституті працює **Науково-освітній центр для обдарованих школярів та студентів**. Метою його діяльності є підготовка наукових кадрів високої кваліфікації з теоретичної та математичної фізики для академічних інститутів і вищих навчальних закладів України.

ІТФ імені М.М. Боголюбова НАН України активно співпрацює із провідними зарубіжними науковими центрами – ЦЕРН, Об'єднаним інститутом ядерних досліджень, Університетом Антверпена, Данським технічним Університетом, Гумбольдтським університетом, Інститутом твердого тіла та матеріалознавства імені Лейбніца, Інститутом природничих і точних наук Вейцмана, Міжнародним центром теоретичної фізики Абдуса Салама й багатьма іншими. Варто зазначити, що **інститут став ініціатором створення Українського національного гріду й координує діяльність у цій сфері. Його співробітники беруть участь у здійсненні експериментів та обробці даних на Великому адронному колайдері**. Вони також є співавторами близько 100 публікацій, підготованих за результатами цих експериментів. Крім того, **інститут залучений до планування міжнародних наукових програм, пов'язаних зі спостереженнями на космічних телескопах**.

Науковців ІТФ імені М.М. Боголюбова НАН України постійно запрошуюють до роботи в редакціях міжнародних журналів, здійснення експертиз наукових проєктів, участі в організації та проведенні міжнародних конференцій.

Незважаючи на всі труднощі сьогодення, інститут зумів не лише зберегти, а й примножити свій науковий потенціал і докладає всіх зусиль, аби підтримувати фундаментальну науку в Україні на високому рівні, який відповідає найкращим міжнародним стандартам.

Докладніше про історію, наукові традиції та сучасні вагомі досягнення інституту читайте за посиланням: http://bitp.kiev.ua/files/doc/2016/visn_1_2016_16.pdf

За інформацією ІТФ імені М.М. Боголюбова НАН України